

Gomendio politikoen dokumentua

Gomendio politikoak
Espainia, Grezia, Eslovenia, Italia, Turkia eta Errumania

Circular Organic Management

PROIEKTUAREN ID:

2022-1-ES01-KA220-SCH-000086157

MIITRek prestatua

Co-funded by
the European Union

Erantzukizun-deskargua: Proiektu hau Europako Batzordearen laguntzarekin finantzatzen da. Dokumentu honetan adierazitako informazioa eta iritziak egileen iritziak dira, eta ez dute nahitaez adierazten Europako Batzordearen iritzi ofiziala. Ez Europar Batasuneko erakundeak ez haren izenean jarduten duen inor ezin izango dira jo hemen jasotako informazioa erabiltzearen arduraduntzat.

Edukia

INTRODUCCIÓN

Acerca del proyecto COM - Gestión Orgánica Circular

Acerca del documento de recomendaciones políticas

RESUMEN DE LA INVESTIGACIÓN

RECOMENDACIONES ESPECÍFICAS PARA CADA PAÍS

España

Estado

Recomendaciones

Grecia

Estado

Recomendaciones

Eslovenia

Estado

Recomendaciones

Italia

10

Estado

10

Recomendaciones

10

Turquía

11

Estado

11

Recomendaciones

11

Rumanía

12

Estado

12

Recomendaciones

12

Conclusión

13

SARRERA

Hondakin organikoak udal-hondakin guztien zati garrantzitsua dira, material biologikoak barne hartzen baitituzte, hala nola janari-hondarrak, barazkien eta fruten hondarrak eta lorategi eta parkeetako material biodegradagarria. Hondakin organikoek birziklatzeko eta konpost edo biogas bihurtzeko ahalmena badute ere, hondakin horietako gehienek zabortegetan amaitzen jarraitzen dute. Bertan, ingurumen-arazoak sortzen dituzte, hala nola berotegi-efektuko gasak isurtzea (batez ere metanoa), lurzorua eta lurpeko urak kutsatzea, eta klima-aldaketari laguntzen diote.

Hondakin organikoen kudeaketaren erronka nagusietako bat gaikako bilketa baxua eta berreskuratze-azpiegitura eskasa dira. Kontzientziazio, hezkuntza eta azpiegitura hobeeekin, hondakin organikoak baliabide baliotsu bihurtzeko daitezke jardunbide jasangarrien alde egiten duen eta zabortegetan amaitzen diren hondakinen kopurua murrizten duen ekonomia zirkularerako.

COM - Kudeaketa Organiko Zirkularra proiektuari buruz

COM - Kudeaketa Organiko Zirkularra (COM) proiektua, Erasmus+ programak lagundua, Europako eskoletan eta komunitate zabalagoetan praktika iraunkorrak sustatzeko diseinatuta dago. Helburu nagusia hondakin organikoak murriztea da, horiek baitira kutsaduraren eta klima-aldaketaren eragile nagusietako bat, eta ekonomia zirkularra sustatzea. Hezkuntza-programen eta -tresnen bitartez, proiektuak irakasleei, ikasleei eta, oro har, komunitateari laguntzen die hondakin organikoak eraginkortasun handiagoz kudeatzeko gaitasunak garatzen, birziklatzearen garrantziaz kontzientziatzen eta etorkizun jasangarriagoa lortzen lagunduko duten jokabide-aldaketak sustatzen.

Proiektuak hiru arlo nagusi ditu:

- Hezkuntza eta prestakuntza: ikaskuntza-paketeak garatzea, irakasleak eta ikasleak hondakin organikoak hobeto kudeatzera bideratzeko.
- Ekonomia zirkularra sustatzea: eskolei laguntzea praktika zirkularrak integratzeko, hala nola konpostajea, hondakinen murrizketa eta berrerabilera.
- Tokiko komunitateekin konpromisoa hartzea: ikasleak, irakasleak eta tokiko agintariak aktiboki inplikatzeko, hondakin organikoen kudeaketari buruzko ezagutzak zabaltzen lagunduko duten proiektu eta praktika iraunkorretan.

Gomendio politikoen dokumentuari buruz

Gomendio politikoen dokumentua COM proiektuaren esparruan egindako hondakin organikoen kudeaketaren egoerari, portaera-jarraibideei eta ingurumen-hezkuntzari buruzko azterlan batean oinarritzen da. Dokumentu honen helburua azterlanaren emaitzetan oinarritzea da, parte hartzen duten herrialdeetan hondakin organikoen kudeaketa hobetzen lagunduko duten gomendio politiko zehatzak egiteko.

Inkestak erakutsi zuen alde nabarmenak daudela herrialde parte-hartzaileen artean, hondakinak kudeatzeko praktikei, kontzientziazio publikoaren mailari eta hondakin organikoak biltzeko eta tratatzeko azpiegituren eskuragarritasunari dagokienez. Beraz, funtsezkoa da herrialde bakoitzerako gomendio espezifikoak egitea, bakoitzaren erronkei eta aukerei aurre egiteko.

Dokumentuaren helburua da:

- Herrialde bakoitzak hondakin organikoen kudeaketaren arloan dituen erronka nagusiak identifikatzea.
- Neurriak egindako konponbideak eta politikak eskaintzea, hondakinak eraginkortasunez kudeatzen laguntzeko eta ekonomia zirkularra sustatzeko.
- Ikerketaren emaitzak hondakinak murrizten eta horien kudeaketari buruzko hezkuntza hobetzen lagunduko duten politika jasangarrien diseinuarekin lotzea.

Co-funded by
the European Union

Dokumentu hori oinarri gisa erabiliko da estatuko eta tokiko agintariei hondakin organikoen kudeaketa jasangarriari dagokionez azpiegiturak, hezkuntza eta herritarren portaera-jarraibideak hobetzen lagunduko dieten estrategiak garatzeko.

IKERKETAREN LABURPENA

Kudeaketa Organiko Zirkularra (COM) proiektuaren esparruan egindako ikerketan, Europako sei herrialdetan (Espainia, Grezia, Eslovenia, Italia, Turkia eta Errumania) hondakin organikoak kudeatzeko gaur egun dauden jardunbideak aztertu ziren. Inkestaren helburua honako hauek ezagutzea zen: hondakin organikoak biltzeko eta berreskuratzeke dauden sistemak, egoiliarren portaera hondakinen bereizketari dagokionez, azpiegituren erronkak eta ekonomia zirkularraren garrantziari buruzko kontzientziazioa. Inkestak errendimendu-maila desberdinak erakutsi zituen herrialdeen artean, eta herrialde batzuek aurrerapen esanguratsuak egin zituzten hondakin organikoen kudeaketan; beste batzuk, berriz, atzean geratu ziren, azpiegiturarik eta sentsibilizaziorik ez zegoelako.

Inkestaren ondorio nagusiak:

- Azpiegituren garapen-maila desberdinak daude: Eslovenia eta Italia iparraldea bezalako herrialdeek hondakin organikoak gaika biltzeko eta tratatzeko sistema eraginkorrak dituzte. Grezia, Turkia eta Errumania, aldiz, zamalera doaz oraindik, hondakin horiek biltzeko eta tratatzeko instalazio egokiak ezartzen baitituzte.
- Segregazioaren inguruko jokabide- eta kontzientziazio-falta: asmo onak izan arren, herrialde askotan herritarrak ez daude behar adina kontzientziazituta hondakin organikoak bereiztearen garrantziaz. Grezian eta, bereziki, Errumanian, inkestak erakusten du kontzientziazio-maila txikia dela eta konfiantza falta dagoela hondakinak kudeatzeko sistemetan.
- Ingurumen-hezkuntza eta gazteen portaera: Inkestak erakusten du belaunaldi gazteenak jarrera aldaketarekiko harkorrangoak direla, bereziki birziklatzeari eta ekonomia zirkularrari dagokienez. Hala ere, eskoletan hondakinen kudeaketa jasangarriari buruzko hezkuntza-programak gutxi garatuta daude oraindik.

Emitza horietatik abiatuta, herrialde bakoitzerako gomendio espezifikoak egiten ari dira, herrialde bakoitzaren berariazko erronkei aurre egiteko eta hondakin organikoak kudeatzeko jardunbideak hobetzeko irtenbideak eskaintzeko.

HERRIALDE BAKOITZERAKO GOMENDIO ESPEZIFIKOAK

Espainia

Estatua

Espainiak urrats handiak egin ditu jada hondakin organikoak bereizteko, batez ere Euskal Autonomia Erkidegoan eta Katalunian. Hala ere, landa-eremuek eta garapen txikiagoko zenbait eskualdek azpiegiturarik ezari eta herritarrek gutxiago kontzientziateari egin behar diote aurre. Hondakin organikoen gaikako bilketa-tasa nabarmen txikiagoa da eremu horietan, eta horrek ingurumen-kutsadura eta birziklatze-tasa txikiagoak eragiten ditu.

Gomendioak

- Gaikako bilketa-sistemak hobetzea eta zabaltzea: Espainiak baliabide gehigarriak eman behar ditu gaikako bilketa-sistemak zabaltzeko, batez ere landa-eremuetan eta gutxien garatuta daudenetan. Udalerriei ekipoetarako eta prestakuntzarako sarbidea errazteko programa nazionalak abian jartzea funtsezkoa da hondakin organikoak hobeto kudeatzeko.
- Tokiko konpostaje- eta biogas-instalazioetan inbertitzea: Tokiko konpostaje- eta biogas-planten garapena sustatu behar da, hondakin organikoen tratamendu deszentralizatua ahalbidetzeko eta instalazio zentralizatuekiko mendekotasuna murrizteko.
- Kontzientziaziorako eta hezkuntza publikorako kanpainak: Garrantzitsua da gobernuak kontzientziazio-kanpaina zabalak egitea hondakin organikoak bereizteari eta berreskuratzeari buruz. Kanpaina horiek batez ere landa-eremuetara eta hiri txikienetara zuzendu beharko lirateke, horietan kontzientziazio-mailak txikiagoak baitira. Bereziki garrantzitsua da gazteen parte-hartzea sustatzea eskola-programen bidez.

Grezia

Estatua

Greziak arazo handiak ditu hondakin organikoen kudeaketarekin. Gaikako bilketa mugatua da, eta hondakin horiek tratatzeko azpiegitura ez dago oso garatuta. Hondakin gehienak zabortegetan uzten dira, eta horrek ingurumen-arazoak eragiten ditu, hala nola berotegi-efektuko gasen isurketa. Egoiliarrek konfiantza gutxi dute hondakinak kudeatzeko sistemetan, eta horrek ere murriztu egiten du segregazioan parte hartzeko duten prestasuna.

Gomendioak

- Hondakinak bereizteko sistema integral bat ezartzea: Greziak plan nazional bat garatu beharko luke hondakin organikoetarako edukiontzi bereiziak ezartzeko eta etxe guztiak behar bezala ekipatuta daudela bermatzeko. Tokiko agintariek sektore pribatuarekin lankidetzan jardun beharko lukete hondakin organikoak tratatzeko instalazioak eraikitze, hala nola konpostaje-instalazioak eta biogasa.
- Konfiantza publikoa eta gardentasuna hobetzea: herritarrek parte hartzeko duten prestasuna areagotzeko, tokiko udal-enpresen gardentasuna hobetu behar da. Beharrezkoa da egoiliarrei erakustea hondakinen bereizketak zabortegetara eta energia berriztagarriaren ekoizpenera doazen hondakinak murrizten laguntzen duela.
- Ingurumen-hezkuntza eta gazteentzako programak: Greziak hondakinen kudeaketa jasangarriari buruzko ingurumen-eduki gehiago sartu behar ditu eskola-programetan. Belaunaldi gazteenak harkorrangoak dira aldaketarekiko, eta konpostaje- eta birziklatze-proiektuetan parte hartzeko aukera izan beharko lukete.

Eslovenia

Estatua

Esloveniak bereizketa- eta birziklatze-indize handia du, batez ere Liubliana bezalako hiriguneetan, eta dagoeneko zero hondakineko politika jarraitzen du. Hala ere, landa-eremuak zamalgo doaz hondakin organikoak biltzeko eta tratatzeko azpiegitura egokiak sortzen. Bertako biztanleek ez dute konpostaje-instalazioetarako sarbiderik izaten, eta horrek zaildu egiten du suspertze eraginkorra.

Gomendioak

- Gaikako bilketa landa-eremuetara hedatzea: hondakin organikoak gaika biltzeko dauden sistemak landa-eremuetara hedatu beharko lirateke. Konpostaje-instalazio txikiagoak eta tokian tokikoak ezarri gero, garraio-kostuak murriztu eta hondakinen kudeaketaren eraginkortasuna hobetu daiteke.
- Erkidegoko konpostaje-programak sustatzea: landa-komunitateek nekazaritza-praktikak eta etxeen arteko lankidetzak integratzen dituzten konpostaje-programetan parte hartu behar dute. Horri esker, konposta tokian bertan prozesatu eta nekazaritzarako erabili ahal izango litzateke, ongarri sintetikoaren beharra murriztuz.
- Ingurumen-hezkuntza hobetzea: eskoletan ingurumen-hezkuntzari ematen zaion laguntza areagotu behar du Esloveniak, belaunaldi gazteenetan arreta berezia jarri. Gazteak tokiko konpostaje- eta birziklatze-ekimenetan inplikatzeko dituzten proiektuak ere sustatu behar dira.

Italia

Estatua

Italian alde handiak daude herrialdearen iparraldearen eta hegoaldearen artean, hondakin organikoen kudeaketari dagokionez. Iparraldeko eskualdeek, hala nola Trentino-Alto Adigio eta Lombardia eskualdeek, hondakinak bereizteko eta tratatzeko sistema eraginkorrak dituzte, eta hegoaldeko eskualdeek, berriz, ez dute inolako azpiegiturarik eta finantza-baliabiderik.

Gomendioak

- Hondakinak bereizteko sistema nazional bakarra: Italiak jarraibide eta arau uniformeak ezarri behar ditu herrialde osoan aplikatzen diren hondakin organikoak bereizteko. Planteamendu horrek iparraldeko eta hegoaldeko eskualdeen arteko desberdintasun handiak murriztuko lituzke, eta hondakin organikoen bilketan eta tratamenduan uniformetasun handiagoa bermatuko luke.
- Hegoaldeko eskualdeetan inbertsioa handitzea: Hegoaldeko eskualdeetan bereizketa-sistemak hobetzeko, beharrezkoa da hondakin organikoak tratatzeko azpiegiturretan egindako inbertsioa handitzea, bereziki konpostaje-instalazioetan eta biogasean. Inbertsio horiek elkarte publiko-pribatuen laguntza izan beharko lukete, planten eraikuntza bizkortzeko.
- Etxebizitzetarako pizgarriak: Gobernuak pizgarri ekonomikoak eman beharko lizkieke hondakin organikoen bereizketan aktiboki parte hartzen duten etxeei. Horrek zerbitzu publikoen fakturetan murrizketak edo zerga-arinketak ekar litzake, hondakinak modu eraginkorrean bereizi eta berreskuratzen dituztenentzat.
- Kontzientziazio publikorako kanpainak: Italiak kontzientziazio-kanpaina zabalak egin beharko lituzke hondakin organikoak bereiztearen garrantziari buruz eta birziklatzearen eta konpostatzearen abantailaiei buruz. Kanpaina horiek bereziki intentsiboak izan beharko lukete hegoaldeko eskualdeetan, non kontzientziazio-mailak baxuagoak diren.

Turkia

Estatua

Turkiak ez du hondakin organikoak kudeatzeko sistema eraginkorrik. Hondakin organiko gehienak zabortegetan uzten dira oraindik, eta horrek ondorio negatiboak ditu ingurumenean, hala nola berotegi-efektuko gasen isurpenak eta lurpeko uren kutsadura. Hondakin organikoak gaika biltzeko eta tratatzeko azpiegiturak falta dira, batez ere landa-eremuetan.

Gomendioak

- Hondakinak bereizteko sistema nazional bat ezartzea: Turkiak hondakin organikoak bereizteko sistema integral bat ezarri behar du, eta sistema horretan etxeek, industriak eta erakunde publikoek parte hartu behar dute. Sistema hori azpiegitura egokiak eraikitzean oinarritu behar da, hala nola konpostaje-instalazioak eta biogasa, zabortegetikiko mendekotasuna murrizteko.
- Sektore pribatuarekiko lankidetzak: Turkiak hondakin organikoak tratatzeko azpiegiturretan inbertitu dezaketen enpresa pribatuekiko lankidetzak sustatu beharko luke. Horrek tokiko agintarien finantza-karga murriztuko luke eta hondakinak biltzeko sistemen eraginkortasuna handituko luke.
- Herritarrentzako hezkuntza-kanpainak: Estatuak kontzientziazio publikoko kanpaina zabalak egin behar ditu hondakin organikoak bereiztearen eta berreskuratzearen garrantziari buruz. Kanpaina horiek banantzeak ingurumenari eta ekonomiari dakartzkion onurak nabarmendu behar dituzte, eta eskolak eta tokiko komunitateak funtsezko alderdi interesdun gisa inplikatu behar dituzte.
- Biogasaren erabilera sustatzea: Turkiak biogas-instalazioetan inbertsio handiagoa egin behar du, hondakin organikoak energia bihurtzeko. Horrek zabortegeien karga murriztuko luke eta energia jasangarria sortzen lagunduko luke, Garapen Jasangarrirako Helburuekin bat etorritik.

Errumania

Estatua

Errumaniak hondakin organikoen birziklatze- eta bereizte-indize baxuei egin behar die aurre. Hondakin organiko gehienek zabortegetan amaitzen jarraitzen dute, eta horrek karga handia eragiten dio ingurumenari. Hondakin organikoak tratatzeko azpiegitura ez da nahikoa, batez ere herrialdeko landa-eremuetan, herritarrek ez baitute hondakinak bereizteko sistema egokirik.

Gomendioak

- Hondakin organikoak bereizteko sistema eraginkor bat ezartzea: Errumaniak hondakin organikoak bereizteko sistema egituratuagoa ezarri behar du, etxearako edukiontzi bereziak sortzea eta hondakin organikoak biltzeko tokiko zentroak sartzeari barne. Beharrezkoa da nazioko eta tokiko agintariak estrategia koordinatua izatea.
- Birziklatze-azpiegiturretan egindako inbertsioa handitzea: Beharrezkoa da konpostaje-instalazioetan eta biogasean egindako inbertsioa handitzea, hondakin organikoak tratatzeko aukerak hobetzeko eta zabortegetara eramango diren hondakinen kopurua murrizteko.
- Tokiko konpostaje-ekimenak: Errumaniak tokiko konpostaje-ekimenak sustatu behar ditu, batez ere landa-komunitateetan, non baserriek konposta ongarri natural gisa erabil dezaketen. Komunitateko konpostaje-instalazioek ere hondakinak garraiatzeko kostuak murrizten lagunduko lukete.
- Sentsibilizatzeko hezkuntza-kanpainak: Errumaniak kontzientziazio-kanpaina zabalak egin behar ditu hondakin organikoak bereiztearen eta berreskuratzearen garrantziaz jabetzeko. Kanpaina horiek gutxien garatuta dauden eskualdeetara zuzendu behar dira, herritarrek informazio eta sistema egokiak eskuratzeko aukerarik ez duten eskualdeetara, alegia.

Ondorioa

Kudeaketa Organiko Zirkularraren proiektuan (COM) parte hartzen duten herrialdeetan hondakin organikoen kudeaketaren egoerari buruz egindako ikerketan eta azterketan oinarrituta, argi dago beharrezkoa dela ekintza integral eta koordinatua egitea hainbat mailatan. Inkestaren emaitzek erakusten dutenez, alde nabarmenak daude herrialdeen artean, bai azpiegituren eskuragarritasunari dagokionez, bai hondakin organikoak bereiztearen eta balorizatzearen garrantziari buruz biztanleriak duen kontzientziazio-mailari dagokionez. Zenbait herrialdetan, hala nola Eslovenian eta Italiako iparraldean, aurrerapenak egin badira ere, herrialde horietako askok egiturazko arazoei, finantza-baliabideen gabeziari eta hezkuntza-programa urriei egin behar diete aurre oraindik ere.

Dokumentu honetan egindako gomendioak herrialde bakoitzaren behar espezifikoetara egokitzen dira, honako hauek ardatz hartuta:

- Hondakin organikoak gaika biltzeko eta balioztatzeko azpiegiturak hobetzea, batez ere landa-eremuetan eta gutxien garatutakoetan.
- Ingurumen-hezkuntza sustatzea, bereziki gazteen artean, ohitura iraunkorrak eta hondakinen bereizketan parte hartzeko prestasuna sustatzeko.
- Tokiko agintarienganako eta hondakinak kudeatzeko sistemarenganako konfiantza areagotzea, gardentasun handiagoaren eta herritarrek erabakiak hartzeko prozesuetan parte-hartze hobea izatearen bidez.

Europar Batasuna, hainbat ekimen koordinatzen ari dira, hala nola Europako Itun Berdea, zeinaren helburua baita ekonomia zirkular baterantz aurrera egitea eta berotegi-efektuko gasen emisioak gutxienez % 55 murriztea 2030. urterako. Politika hori garapen jasangarrira bideratuta dago, eta ekonomia zirkularrak funtsezko eginkizuna betetzen du ingurumen-aztarna murrizteko. Hondakinen Zuzentzarauak eta Ekonomia Zirkularraren Ekintza Planak estatu kideei eskatzen diete beren hondakinak kudeatzeko sistemak hobetzeko, zabortegetara eramango diren hondakinen kopurua murriztea eta hondakin organikoen eta bestelako hondakinen birziklatze-tasa handitzea barne.

Europar Batasuna (EB) dagoeneko laguntzen ari da COM bezalako proiektuen garapena. Proiektu horien ardatza jendea sentsibilizatzea eta hezte da, bai eta hondakinak eraginkortasun handiagoz kudeatzeko azpiegiturak garatzea ere. EB mailan, ekintza giltzarriek honako hauek hartzen dituzte barne:

- Erasmus+ eta Horizonte Europa bezalako programen proiektuei finantza-laguntza ematea, hezkuntzari laguntzeko eta ingurumen-praktikak hobetzeko.
- Jardunbide onenak partekatzea EBko estatu kideen artean, Batasun osoan konponbide eraginkorren hedapena bermatzeko, batez ere bereizketa- eta birziklapen-sistemak ezartzean atzean utzitako herrialdeetan.
- Lege-esparruak indartzea, zabortegetan hondakinak murrizteko nahitaezko helburuak barne, birziklatze-tasak handitzea eta hondakin organikoak berreskuratzeko kalitatea hobetzea.

Nazio mailan, lankidetzak handiagoa behar da gobernuen, tokiko agintarien eta sektore pribatuaren artean, hondakin organikoen kudeaketaren arrakasta funtsezkoa baita ekonomia zirkularraren helburuak lortzeko. Arrakastaren funtsezko faktoreak honako hauek dira:

- Elkarre publiko-pribatuak indartzea hondakinak tratatzeko azpiegiturretan inbertitzeko, konpostaje-instalazioen eta biogasaren eraikuntza barne.
- Tokiko eta nazioko hezkuntza-programak hobetzea, eskola-proiektuak barne, gazteak praktika iraunkorretan kontzientziazatuz eta inplikatzuz.

- Hondakin organikoak bereizten eta birziklatzen aktiboki parte hartzen duten etxe eta enpresentzako pizgarri ekonomikoak sartzea, hala nola zerga-murrizketak, dirulaguntzak edo deskontuak zerbitzu publikoen fakturretan.

Hondakin organikoen kudeaketa iraunkorraren ikuspegi global batek baliabide baliotsu hori aprobetxatzea, baliabide naturalen eta ingurumenaren gaineko presioa murriztea eta ekonomia zirkularraren sektorean lanpostu eta aukera berriak sortzea ahalbidetuko du. Hondakin organikoak biltzeko, berreskuratzeko eta berrerabiltzeko sistema eraginkorrek ezarri, EBko estatu kideek Europako Itun Berdearen helburuak lortzen eta guztiontzako etorkizun jasangarria sortzen lagunduko dute.